AD IULIANI

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ Η ΚΡΟΝΙΑ

VULGO

CAESARES.

Venio nunc ad Iuliani CAESARES, in quo ludicro libello post multorum curas etiamnunc superest quod aut ex Codicibus aut recte coniiciendo melius constitui possit.

Inscribitur in utroque Codice, quocum diligenter libellum contuli, Vossiano et Marciano CCCLXVI. eodem modo:

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος συμπόσιον ἢ κρόνια: —

Quemadmodum in reliquis Iuliani scriptis ubi recte Spanhemius Vossiani libri scripturas enotavit nihil admonebo: itaque ubicumque de Spanhemii scriptura tacuero sic in Codice scriptum esse scito ut ille retulit.

Peccant cum editis Codices p. 306 C. in verbis: *ἀκόλουθα σοί τε καὶ φίλα τῷ σῷ μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ Πλάτωνι διανοούμενος*, nam non difficulter concedes mihi pro *φίλα* emendandum esse *φίλῳ τῷ σῷ μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ*. Sic demum verba ordine composita decurrunt et apparet quomodo *τῷ κοινῷ* dici potuerit. Ut enim *ὁ σὸς Πλάτων* rectissime dicitur, sic *ὁ κοινὸς Πλάτων* nec dici neque intelligi ullo modo potest.

Pag. 307 A. pro *εἴτε ἀληθὲς οὕτως ἔχει* recipe ex VM *εἴτε καὶ τἀληθὲς οὕτως ἔχει*. Tum V. exhibet: *εἴτε μίξις τίς ἐστιν ἀληθείας ἀμφοῖν καὶ ψευδοῦς*, unde emblema arguitur et sic scribendum esse patet: *εἴτε πλάσμα λέγεις . . . εἴτε καὶ*

τἀληθὲς οὕτως ἔχει εἴτε μῖξίς τις ἐςὶν ἀμφοῖν, expunctis ἀληθείας καὶ ψευδοῦς, quod insulsum additamentum quum olim supra versum esset adscriptum in hunc modum:

ἀληθείας καὶ ψευδοῦς
μῖξίς τις ἐςὶν ἀμφοῖν

factum est ut in Vossiano ἀληθείας in locum prorsus alienum irreperet, quo manifesto indicio permultae istiusmodi interpolationes deprehenduntur. Solent scioli ἀμφοῖν, ἀμφοτέρων et similia pueriliter ex vicinis interpretari. Sunt istiusmodi interpolationes semper frigidae admodum et insulsae, nonnumquam et prorsus absurdae, ut in Platonis Charmide p. 157 B: τοῦτ' ἔςι τὸ ἁμάρτημα περὶ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι χωρὶς ἑκατέρου [σωφροσύνης τε καὶ ὑγιείας] ἰατροί τινες ἐπιχειροῦσιν εἶναι. Non vidit homuncio ἑκατέρου esse ψυχῆς τε καὶ σώματος. Lepidi sunt illi ἰατροὶ σωφροσύνης, lepidiores etiam οἱ ὑγιείας ἰατροί.

Quod continuo sequitur αὐτὸ ἐπιδείξει τὸ πρᾶγμα non est bene Graecum, nam in tali re Graeci omnes verbo simplici δείκνυμι utuntur, αὐτὸ δείξει τὸ πρᾶγμα, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, δείξω ἔτι ζῶν et sim. Scilicet ἀποδεικνύναι et ἐπιδεικνύναι est *verbis* et *argumentis* probare et demonstrare, δεικνύναι *factis* et *re ipsa* ostendere. Δείξω ἔτι ζῶν significat: *Faciam* aliquid unde me adhuc vivere sentiant. Itaque αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐπιδείξει, vel αὐτὸ τοὔργον ἀποδείξει vitiosum est.

In Cod. V. apparet αὐτὸ . . . . δείξει τὸ πρᾶγμα, macula abscondit medium spatium. Scribi poterit αὐτὸ, φασὶ, δείξει τὸ πρᾶγμα, nam proverbium est, aut αὐτὸ τάχα δείξει, sed praepositionem retineri non posse certum est.

Pag. 307 C. non est in V. ἅτε παρετύγχανον, ut refert Spanhemius, sed ἅτεπερ ἐτύγχανον.

Ut parcam operae et simul ut facilius de cuiusque scripturae fide et auctoritate constet, subiiciam ordine Vossiani Codicis lectiones utiles et memorabiles a Spanhemio aut plane omissas aut indiligenter enotatas. Ubi duo Codices conspirant adscribam VM. Deinde de nonnullis locis explicatius agam.

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus
307. C.	εὐπρεπεῖς	εὐτρεπεῖς
307. D.	προσβλέπει	προσβλέπῃ. VM.

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus.
308. A.	ἐκαθιζέτην	ἐκαθέζετον. VM.
	κἂν ἐπαινῆται	καὶ φανεῖται. VM.
	τῇ τῶν θεῶν ὄψει	τῆς τῶν θεῶν ὄψεως.
308. C.	δοκῶν μοι	μοι δοκῶν. VM.
309. A.	ἐρυθρὸς γενόμενος	ἐρυθρὸς γινόμενος. VM.
B.	εἶπεν ληρῶν	εἶπε ληρῶν.
	εἶπεν ὁ Ζήνων	εἶπεν ὦ ζήνων.
C.	τοῦ ἐμοῦ θρέμματος	τοὐμοῦ θρέμματος. M. τοὐμοῦ θρέμματος.
310. A.	προβάλλεσθαι	προβαλέσθαι.
	αὐτὸν μὲν ἡ Δίκη δίδωσι	αὐτὸν δίδωσιν ἡ δίκη.
	ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους	ἀντὶ τοῦ δήμου. VM.
	Spanh. μικροῦ δεῖ ἄφωνον	μικροῦ δέω φᾶναι.
D.	γίνεταί μου	γίγνεταί μου.
	τυφούμεθα	τυφόμεθα. VM.
311. A.	κατασβέσαι	κατασβέσῃ. VM.
B.	ἡδέσθη τούτῳ	ἡδέσθη τοῦτον.
	ναὶ μὰ Δία ἔφη	ναὶ μὰ δί' ἔφη.
	εἰσάξω	εἰτάξω in quo latet ἐπάξω.
C.	ἔχων ὑπήνην	ἔχων τὴν ὑπήνην.
312. A.	μικρολογίας	σμικρολογίας.
B.	τὸν δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν	τῷ δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν.
	ἧς ὁ Μάρκου παῖς	ἣν ὁ μάρκου παῖς.
	Σέβηρος	σευῆρος.
	ὑπὲρ τούτου	ὑπὲρ τούτου δὲ.
	λίαν ἀπηνὲς	τὸ λίαν ἀπηνὲς.
313. A.	Ἐμίσης	ἐμέσης. VM.
	Spanh. δὲ ἰθεῖα	δ' ἰθεῖα.
B.	ὑπὸ τῶν θεῶν	ὑπὸ τῶν ἀθέων. VM.
	ὁ μὲν Σειληνὸς	ὁ σειληνός.
	εἰκὼν δὲ	εἴκων τὲ.
	συγχωροῦντα	ξυγχωροῦντα.
	Spanh. ὦ παππίδιον	ὦ παπία.
	εἰ τῷ Δελφῷ πιςεύεις	εἰ τὠδελφῷ πιςεύεις. M. τὠδελφῷ.

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus.
315.	τὼ μὲν οὖν δύω	τοὺς μὲν οὖν δύο.
	συνεχώρησεν	ξυνεχώρησεν. VM.
316.	οὔσης δὲ τοιαύτης	οὔσης δὴ τοιαύτης.
	Spanh. παρακαλεῖς	παρεκάλεις.
	νὴ μὰ Δία	μὰ δία.
317. B.	ἐκ τρίτου	ἐκ τρίτων.
	γινέσθω τοίνυν ἐπὶ τῶν προθύρων εἶπεν.	γιγνέσθω τοίνυν εἶπεν ἐπὶ τῶν προθύρων.
318.	τίνα γὰρ ἔχρη τρόπον	τίνα χρὴ τρόπον. VM.
	ἐπιμετρήσαντας ἡμᾶς εἶτα	ἐπιμετρήσασιν εἶτα.
	τοι γὰρ οὖν	τοιγαροῦν.
	ἀγὼν ὁ τῶν καλλίςων	ἀγώνων τῶν καλλίςων.
319.	βασιλεῖς	βασιλῆες. VM.
	ἵςατε κρίσιν	ἵςασθαι κρίσιν.
	θέμενοι βιοτῆς	θέσθε βιοτῆς. VM.
	νενόμιςο καλοῦ· καὶ ὅθ' ἡδίςην	νενόμιςο. καλοῦ θ' ἡδίςην.
320.	τὸ τὰ δεύτερα	τὸ καὶ τὰ δεύτερα.
	ἀνδρῶν ἀρξαμένη	ἀρξαμένη ἀνδρῶν.
	ἐν δὲ τῇ τοσαύτῃ	ἐν δὴ τοσαύτῃ. VM.
D.	Ἰταλοὺς	omittit.
	τοῦτο τὸ ἐμὸν	τοῦτό τε ἐμὸν.
	ἐγὼ δὲ πρὸς Ἀριόβιςον	ἐγὼ πρὸς ἀριόξβιςον.
321. C.	ἔπαθον οὖν	ἔπαθον γοῦν.
	ἄτι οὖν περὶ τῶν πρωτείων	ἔτι οὖν μοι περὶ τῶν πρωτείων. VM.
	αὐτόθεν σὺ	αὐτόθεν καὶ σύ. VM.
	ἀναγκάζεις	ἀναγκάσεις. VM.
	καίτοι ἢ τί τοσοῦτον	καίτοι, τί τοσοῦτον.
322. C.	ἃ πότε ἀφῆκας	ἃ τότε ἀφῆκας.
323.	τί γὰρ τοσοῦτον ἐκείνῳ	τί γὰρ ἐκείνῳ τοσοῦτον.
	Σκιπίωσι τοῖς δύω	σκηπίωσι τοῖς δύο.
	τὰ ἄλλα ἀλώπεκος	τἄλλα ἀλώπεκος.
	καλῶς καὶ φρονίμως πανταχοῦ	πανταχοῦ καλῶς καὶ φρονίμως. VM.

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus.
323.	ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικοὺς πολέμους	ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων τοὺς πέρσας δίκην καὶ τοὺς ἑλληνικοὺς πολέμους.
	ἐπικόπτων	ἐπισκώπτων.
324.	πολεμωθέντας	πολεμηθέντας.
	εἰ δὲ πρὸς	οἱ δὲ πρὸς. Recte.
	Spanh. γινωσκομένου	γιγνωσκομένου.
	ὑπὲρ Τίγρητα	ὑπὲρ τὸν τίγρητα. VM.
	οὐ κατεκρατήσατε	οὐκ ἐκρατήσατε. VM.
	Spanh. ὑπομνηθέντων	ὑπομνησθέντων.
325.	ἔφερεν τοῦ Ποσειδῶνος	ἔφερεν ὁ τοῦ ποσειδῶνος.
	Spanh. περὶ τῶν ἄλλων	περὶ τῶν ἀλλ ** ρι *. Codex perrosus est, sed manifesto habuit ἀλλοτρίων.
	Ἐγὼ, εἶπεν, ὦ Ζεῦ	ἐγὼ δὲ εἶπεν ὦ ζεῦ. VM.
326.	Ἀρεῖον	ἄρειον supra ει lineola nomen proprium esse significans.
327.	ἠτιᾶτο δὲ γῆρας	ἠτιᾶτο δὲ τὸ γῆρας.
	ὑπὸ δὲ τῆς οἴκοι	ὑπό τε τῆς οἴκοι.
	προσβάλλειν ἔθνη	προσλαβεῖν ἔθνη. VM.
	ἑτοιμοτέρους αὑτοὺς ποιοῦσιν	ἑτοιμότερον αὐτὸ ποιοῦσιν.
327.	Spanh. εἴσω που	ἴσως που.
328.	τιμᾶσθαι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων	καὶ τιμᾶσθαι πρὸ τῶν ἄλλων.
	τοὺς ὑπηκόους	πρὸς τοὺς ὑπηκόους.
	προσῆκον ἦν ἐμὲ	προσῆκον ἦν ἐμοί.
329.	ἦν αὐτῷ γελοῖα	ἦν γελοῖα αὐτῷ.
	ἔμελλε αὐτῷ	ἔμελε αὐτῷ.
	πονηροτάτοις τυράννων	πονηροτάτοις τῶν τυράννων.
	ἀλλ' ἢ	ἀλλ' ἤ.
330.	ἀγὼν ἡμῖν πρὸς ταῦτα	ἀγὼν ἡμῖν ἐςι πρὸς ταῦτα.
331.	ἐξεπόρθουν	ἐξεπόρθησα. VM.
	πῶς σοί γε εφέπεσθαι μικροῦ νεκρῷ, πῶς οἵ γε φέρεσθαι μικροῦ	πῶς οἵ γε ἐφέρεσθε μικροῦ νεκροί. VM.

Pag.	Spanheim.	Cod. Vossianus.
	νεκροί; manifesta dittographia.	
331.	τὸ πρωτεύειν, ἔφη, τῶν ἐμαυτοῦ	τὸ πρωτεύειν ἔφη τῆς ἐμαυτοῦ. VM.
	πότερον κατὰ σοφίαν	πότερον γὰρ εἶπε κατὰ σοφίαν. VM.
332.	προσγεγραμμένον	προσεγγεγραμμένον.
	ᾤετο γοῦν καὶ	ᾤετο οὖν καὶ. VM.
	εἶτα, ἔφη, διὰ τί τοῦτο	εἶτα διὰ τί τοῦτο ἔφη.
333.	πρόσεχε δὲ νοῦν	πρόσεχε δὲ νῦν.
334. D.	τὰ οὖν περὶ τὴν	τά τε οὖν περὶ τὴν. VM.
	παισί τε γὰρ	πᾶσι τὲ γάρ.
335.	ἐϛὶν οὐκ εὔλογον	οὐκ ἔϛιν εὔλογον.
	συγγνώμονες γένεσθε	συγγνώμονες γένοισθε.
B.	καὶ ταῖς τῶν φίλων	καὶ τῶν φίλων.
	ἔφη θέλων εἶναι	εἶναι ἔφη θέλων.
	ἥ τε κόμη καὶ τὸ εἶδος	ἥ τε κόμη τό τε εἶδος. VM.
	ἡγεμόσι καὶ βιωσόμενοι	ἡγεμόσι βιωσόμενοι.
336. B.	ἐπέτριβον δὲ αὐτὸν κἀκείνους οὐχ ἧττον τῆς ἀθεότητος οἱ παλαμναῖοι δαίμονες	ἐπέτριβον δ' αὐτὸν . . . . ὡς αἴτιον τῆς ἀθεότητος οἱ παλαμναῖοι δαίμονες.

Hae lectiones tantum non omnes sunt optimae et verissimae et Iuliano reddendae. De nonnullis pauca addam simul de quibusdam locis dicturus, quibus nil remedii Codex attulit.

Pag. 307. C. κλῖναι μὲν οὖν ἔκειντο τέτταρες εὐπρεπεῖς τοῖς μεγίϛοις θεοῖς. Cod. recte εὐτρεπεῖς. Tralaticius hic error est: raro εὐτρεπής, quod in desuetudinem abierat, ex scribarum manibus illaesum elabitur. Sexcenties in εὐπρεπής deformatur.

Pag. 308. B. δοκεῖ μοι παρὰ τῶν Μουσῶν αὐτῶν ἀκηκοώς, rescribe δοκεῖν μοι, noto usu positum pro ὥς μοι δοκεῖ.

Pro ὅρα μὴ — διανοηθείη p. 308. D. requiritur διανοηθῇ.

Pag. 309. B. ἐγὼ γὰρ αὐτὸν τούτῳ Ζήνωνι παραδούς, imo vero τουτῳὶ Ζήνωνι. Pervulgatum vitium hoc est saepe e Vossiano emendatum et alibi nonnumquam emendandum. Quo-

niam in plerisque Codd. antiquis τὸ προσγεγραμμένον ἰῶτα omitti solebat, propterea ΤΟΥΤΩΙ scribebatur pro τουτῳῒ, nam pro τούτῳ ponebatur ΤΟΥΤΩ. Facillimum est ubique deprehendere hoc vitium, quia in talibus *omisso articulo* non οὗτος sed οὑτοσί dicendum esse constat. Itaque aut τούτῳ τῷ Ζήνωνι aut τουτῳῒ Ζήνωνι Graecum est, τούτῳ Ζήνωνι non est.

Ubi Zenoni dixerat Iupiter: ἴθι, ὦ Ζήνων, ἐπιμελήθητι τοὐμοῦ θρέμματος, sequitur p. 309. C: ὁ δὲ ἐπακούσας κτὲ. Etiam absque Codicis auxilio manifestum est ὑπακούσας esse reponendum. Passim in libris ὑπακούειν et ἐπακούειν ineptum in modum inter se permiscentur. Nihil est tamen facilius quam ea discernere et utri verbo locus sit ubique definire: ἐπακούειν τινός est *audire*, dicenti aut recitanti *dare operam*: ὑπακούειν τινί est *dicto audientem esse*, iubenti aut vocanti *obtemperare*. Zeno Iovi *paruit*: itaque ὑπακούσας etiam invitis libris emendandum fuisset.

Pag. 339. C: σώφρων τε ἅμα καὶ πολεμικὸν βλέπων, et res ipsa et compositio loci demonstrant σῶφρόν τε corrigi oportere.

Vera lectio Spanhemii vitio periit p. 310. B: τοῦ Κλαυδίου δὲ ἐπεισελθόντος ὁ Σειληνὸς ἄρχεται τοὺς Ἀριστοφάνους Ἱππέας ᾄδειν ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Locum sic scriptum nemo mortalium intelligere umquam poterit. Vera lectio est ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον, quae est in Vossiano Codice, est in Marciano, est in editis praeterquam apud Spanhemium, qui *ex ingenio* (si Musis placet) pro ἀντὶ τοῦ δήμου ne admonito quidem lectore substituit ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους. Secutus est, credo, opinionem Cantoclari, qui initium fabulae a Iuliano respici putans mirificam commentus est huius loci interpretationem, ex qua animi causa aliquid proferam. Scilicet serio arbitratus est Silenum viso Claudio ita cantitare coepisse:

> Ἰατταταιὰξ τῶν κακῶν, ἰατταταῖ!
> κακῶς Παφλαγόνα τὸν νεώνητον κακὸν
> αὐταῖσι βουλαῖς ἀπολέσειαν οἱ θεοί.

Quid haec ad Claudium? dixeris. Nemo hoc umquam poterit excogitare aut reperire nisi ab ipso Cantoclaro edoctus. »νεώνητον *eum vocat*, inquit, *quia boletorum et eiusmodi cibo-*

rum erat avidissimus. Graeci καταχύσματα vocant quibus νεώνητοι pascebantur. Vide Ammonium." Ne ipse quidem Claudius istam interpretationem concoquere potuisset. Ne caetera tangam, quomodo ista Silenum cantare potuit κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Sed satis nugarum. Facessat hinc Demosthenes ac videamus quid insit in librorum omnium scriptura: ὁ Σειληνὸς ἄρχεται τοὺς Ἀριστοφάνους Ἱππέας ᾄδειν ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Quid est ἀντὶ τοῦ δήμου? Credebant esse *ex persona populi*, quasi apud Aristophanem ὁ Δῆμος ea loqueretur, quae Silenus subsannans in Claudium convertebat. Sed non est illa sana interpretatio: ἀντὶ τοῦ Δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον sic accipiendum est, ut dicatur Silenus ea in Claudii adulationem convertisse quae apud Aristophanem cantantur ab iis qui τῷ Δήμῳ adulantur. Quibus verbis apud Aristophanem ὁ Δῆμος ἐκολακεύετο, iisdem Silenus ἐκολάκευε δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Is locus ex *Equitibus* et olim erat et nunc est notissimus omnibus, qui Aristophanem lectitarunt. Quis enim eorum qui amant Aristophanem ignarus est aut immemor lepidissimae cantilenae, cuius initium est:

ὦ Δῆμε, καλήν γ' ἔχεις
ἀρχὴν ὅτε πάντες ἄν-
θρωποι δεδίασί σ' ὥσ-
περ ἄνδρα τύραννον.

Viden ut nunc clara luce splendeant omnia? Silenus conspecto Claudio cantare coepit:

ὦ Κλαύδιε, καλήν γ' ἔχεις ἀρχήν κτέ.

In ipsum Claudium et in Claudii vecordiam ac stuporem alias semper res agentis et libertis suis stolide servientis reliquos versiculos dixeris esse scriptos:

ἀλλ' εὐπαράγωγος εἶ
θωπευόμενός τε χαί-
ρεις κἀξαπατώμενος,
πρὸς τόν τε λέγοντ' ἀεὶ
κέχηνας, ὁ νοῦς δέ σου
παρὼν ἀποδημεῖ.

Simul intelligitur cur haec Silenus ᾄδειν dicatur. Sed satis verborum est: sententia Iuliani olim ab Editore temere obscurata nunc de novo reperta neminem posthac fugiet.

In iis quae continuo sequuntur Claudii liberti Narcissus et Pallas et uxor Messalina arcessi iubentur, his verbis: *ἀλλ' ἴθι πέμψον ἐπ' αὐτούς· εἰ βούλει δὲ καὶ τὴν γαμετὴν Μεσσαλίναν.* In his iteranda praepositio est: *εἰ βούλει δὲ καὶ (ἐπὶ) τὴν γαμετήν*, et inserto articulo (*τὴν*) *Μεσσαλίναν.*

Vitiosa forma maculat locum p. 310. D: *πόθεν ἐξεύρατε*; pro *ἐξεύρετε.* Notum est hoc Graeculorum loquendi vitium, qui *εὗρα* dicebant (ut *ἦρα*) et *ἔπεσα* et *ἀφειλάμην*, aliaque id genus.

Atticorum more dixerat Iulianus p. 310. B: *ναὶ μὰ Δία μέμφομαί γε ὑμῖν*, sed Graeculi *γὰρ* pro *γε* substituerunt. Vossianus veram lectionem servavit, quam Spanhemius cum multis aliis eiusdem praestantiae relegavit in marginem.

Idem in vicinia ubi editur: *εἰσάξω γὰρ ἐπὶ τούτῳ πολλοὺς καὶ ἀγαθούς*, ne enotavit quidem Vossiani scripturam *εἰτάξω*, quae vitiosa est sed ipsam Iuliani manum intus continet. In ΕΙΤΑΞΩ enim male latet ΕΠΑΞΩ, *ἐπάξω*, quod unice verum est.

Articulus prorsus necessarius periit p. 311. C: *φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ τρόπαια τό τε Γετικὸν καὶ Παρθικόν*, imo vero *καὶ* (*τὸ*) *Παρθικόν.* Cur sit repetendus articulus quis non videt? Duo enim haec tropaea sunt, non unum et idem. Emendate scriptum est p. 327. B: *ἐπεδείκνυεν αὐτοῖς τό τε Γετικὸν καὶ τὸ Παρθικὸν τρόπαιον.*

Noto ioco in sordidos utitur Iulianus p. 312. A: *εἷς εἶναί μοι δοκεῖ τῶν διαπριόντων τὸ κύμινον.* Hi sunt qui pervulgato nomine *κυμινοπρίσται* dicebantur. Ex Iuliano emendaverim Theocriti lepidum locum X. 55.

μὴ 'πιτάμῃς τὰν χεῖρα καταπρίων τὸ κύμινον,

qui locus haud scio an Iuliano obversatus fuerit lubenter Theocritea lectitare solito, sed quidquid huius rei est, *διαπρίων* certe Theocritus, non *καταπρίων*, scripsisse videtur.

Plane restituit sententiam Iuliani Vossianus liber p. 312, B: *τὸν δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν συναπολλυμένην περιεῖδεν.* Verissima enim est lectio *τῷ δὲ ὅτι κτέ.* Commodus enim *τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας αὐτὸς συναπώλετο*, pater qui talem filium imperii successorem reliquit recte dicitur *τὴν ἀρχὴν τῷ υἱῷ συναπολλυμένην περιιδεῖν.*

Pag. 314. B. (Πρόβος) — ἄδικα πεπονθὼς ὑπὸ τῶν θεῶν ἐτιμᾶτο τά τε ἄλλα καὶ τὸ τοὺς φονέας αὐτῷ τὴν δίκην ἐκτῖσαι. Est aliquid inter vulgatam scripturam et eam quae in Vossiano et Marciano libro est: ὑπὸ τῶν θεῶν et ὑπὸ τῶν ἀθέων, quam Spanhemius ne memoravit quidem. Ἀθέους Iulianus appellavit sceleratos milites, qui optimum principem impia manu occiderunt. Praeterea emenda καὶ τῷ (non τὸ) — ἐκτῖσαι. Est enim τὰ ἄλλα in iis accusativis, qui promiscue verbis omne genus apponuntur: sed si quid additur, quod non sit eiusdemmodi, dativo utendum, quod quum Graeculi non caperent diversa exaequaverunt.

Pag. 314. D: τί τοῦτο; — ὦ παππίδιον, φιλόσοφος ἡμῖν ἀνεφάνης; Scriptura Codicis Voss. ὦ παπία indicio est ὦ παππία a Iuliano profectum esse. Praeterea pro ἀνεφάνης ratio et usus loquendi *perfectum* postulant ἀναπέφηνας.

Post pauca egregiam lectionem servavit Codex uterque in verbis οὐκ οἶσθα ὅτι ὁ Σωκράτης τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἀπηνέγκατο — εἴ τι τῷ Δελφῷ πιςεύεις ὅτι ἐςὶν ἀψευδής. Noli credere Apollinem τὸν Δελφόν umquam esse appellatum. In V. est τῶδελφῶ, in M. τῷδελφῷ, quod leniter correctum in τἀδελφῷ unice verum est: »si quid *fratri tuo* credis."

Non scripsit Iulianus p. 315. B: προθέειν αὐτοῦ βουλομένων, sed προθεῖν. Faex Graeculorum πλέειν dicebat et ῥέειν et χέειν et θέειν et πνέειν et δέεσθαι aliaque, quae saepe in antiquiorum scripta irrepserunt. Μεταθεῖν tuto latet in corrupta scriptura apud Iulianum p. 386. D: ἴση γὰρ δήπου σοι τῶν λόγων ἡ πτέρωσις ἢ τοὺς ἑταίρους μεταθεῖναι δύνασαι. Luce clarius est μεταθεῖν emendari oportere, ut dudum Wyttenbachius vidit.

Pag. 315. D. ὅτι μηδὲν ὑγιὲς ἐπεπράγει repone ἐπεπράχει. Scribae confundere solent πέπραχα et πέπραγα, quae certo discrimine apud Graecos diremta sunt. Πέπραχα est idem atque πεποίηκα, εἴργασμαι, *egi*: πέπραγα est intransitivum et ponitur de fortuna qua quis usus est. Nesciebant hoc Graeculi, neque hoc mirandum nam eruditi quoque magistri discrimen illud non animadverterant. Phrynichus in Bekk. Anecd. p. 60, 5: Πέπραγεν διὰ τοῦ γ προκρίνουσι τοῦ πέπραχεν.

Moeris pag. 293: Πεπραγὼς ἐν τῷ γ' Ἀττικῶς, πεπραχὼς Ἑλληνικῶς. Manifesto fallitur et Piersonum secum in errorem traxit. Rectissime tamen emendavit Piersonus locum Euripidis Suppl. vs. 647. ubi quum in libris esset:

σῶς καὶ πεπραγμέν' οἷ' Ἄδραςος ὤφελε
πρᾶξαι ξὺν Ἀργείοισιν.

verissime πέπραγεν correxit. Admoneo novissimi Editoris causa, qui quum πέπραγμεν substitueret non cogitavit barbaram eam formam esse. Plutarchi Editores in Platonis Comici versiculis de Hyperbolo (in vit. Alcib. c. 13. et Niciae c. 11):

καίτοι πέπραχε τῶν τρόπων μὲν ἄξια
αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν ςιγμάτων ἀνάξια.

male tuentur vitiosam scripturam πέπραχε pro πέπραγε, non enim εἴργαςαι significat, sed plane contrarium πέπονθεν. Nihil est igitur facilius quam πέπραγα et πέπραχα ubique distinguere, praesertim quum πέπραγα compositionem non admittat, ita ut in διαπεπράχασιν (Anab. V. VII. 29.) et καταπεπραχέναι (Cyropaed. VII. v. 42.) similibusque nulla detur optio. Sed ad Iulianum revertor.

Pag. 316. B. quum in Heroum coetum Alexander ingrederetur οὔτε ὁ Καῖσαρ οὔτε ἄλλος τις ἐπανίςατο, imo vero ὑπανίςατο, namque hoc est alicui honoris causa *adsurgere*. Saepe ὑπανίςασθαι τῶν θάκων et ἀπὸ τῶν θάκων apud Atticos legitur, ut in Aristoph. Nubibus vs. 393:

καὶ τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίςασθαι,

et in Xenophontis Hierone VII. 2: ὑπανιςῶνται δ' ἀπὸ τῶν θάκων ὁδῶν τε παραχωρῶσιν, et in eiusdem Symposio IV. 31: ὑπανίςανται δέ μοι ἤδη καὶ θάκων καὶ ὁδῶν ἐξίςανται οἱ πλούσιοι. Falluntur qui credunt eandem notionem in verbo ἐπανίςασθαι inesse, auctore Eustathio ad Iliad. B. 85, quo non est in talibus auctor levior. Ἐπαναςῆναι apud Veteres aut nihil differt ab ἀναςῆναι, aut de rebellantibus ponitur deque iis qui eos, quorum potestati vel imperio subiecti essent, vi et armis aggrediuntur. Multis post Iulianum saeculis haec quoque confundi coepta sunt, et h. l. non Iuliani, sed scribae errorem tenemus.

Duplex mendum inest p. 316. D. in verbis: οὐ μὴν ἔτι καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς γεγονότων οἴονται (Voss. οἷόν τε) μείζονα τοῦτον

ἴσως μὲν ὑπὸ φιλαυτίας παθόντες ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχοντες (Voss. οὕτως εἶχον). Primum inserto τι ita scribe: ὑπὸ φιλαυτίας (τι) παθόντες. Sequens Π ut saepissime alibi praecedens ΤΙ absorpsit. Tum quaere quid pro ἔχοντες, quod manifesto mendosum est, reponendum esse videatur. Egregiam opem fert Vossianus, nam quod dedit οὕτως εἶχον si unam literulam exemeris ipsa est Iuliani manus, qui sic scripserat: ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχον. Ubi dixerat Romanos Alexandrum ex claris imperatoribus apud se natis nemini anteponere, addidit *fortasse quia sua cuique praeplacent, fortasse etiam quia ita se res habet.* Mirantes Graeculi quo pacto τι παθόντες et οὕτως ἔχον componi potuerint (quae res Graece scientibus nihil habet admirationis) turbas dare coeperunt: alii ἔχοντες correxerunt scilicet, alii εἶχον. Stulte utrumque, ut vides.

Evidens mendum tenemus p. 317. B: ἐκήρυττεν οὖν ὁ Ἑρμῆς π α ρ ε ῖ ν α ι Καίσαρα. Sine mora repone παριέναι. Recte legitur in vicinia p. 317. C: ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Μάρκος κληθεὶς π α ρ ῆ λ θ ε ν, et p. 313. B: ἐπὶ τούτῳ π α ρ ῆ λ θ ε ν εἴσω Γαλλιῆνος, et p. 315. D: ὁ Κωνσταντῖνος δὲ π α ρ ῆ λ θ ε ν εἴσω. Notum est praesertim in compositis temere -εῖναι et -ιέναι passim confundi.

Pag. 318. B: βουλόμενος δὲ ὁ Ζεὺς — π ρ ο σ ά γ ε ι ν ἐπὶ πλέον αὐτοῖς τὴν συνουσίαν, perspicuum est προάγειν (*producere*) ἐπὶ πλέον corrigi oportere.

Non uno vitio inquinata verba sunt, quae leguntur p. 318. C: τοῦ ὑμετέρου πόματος ἐρασταὶ τὼ ἄνδρε ἐγενέσθην. Antiquum loquendi usum imitatus Iulianus et πώματος dederat et ἐραστά. Quis nescit quoties scribae suum πόμα antiquae formae substituerint? In dualium usu multum sibi placebant οἱ Ἀττικῶς γράφοντες. Iulianus quoque illis formis impense delectatur, ut alias ostendimus. Addere iuvat exemplum ex Aeliano, ut eadem opera ridiculum Suidae errorem redarguam. Legitur apud Suidam v. Ἔ χ ε τ ο ν ἀντὶ τοῦ ἐ χ έ τ ω σ α ν δυϊκῶς. λέγετον τοῦτο Τίμαιος καὶ Ἀναξιμένης, ἔχετον δὲ καὶ Κλείταρχον αὐτοῖς νοοῦντα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτήν. Tumor orationis Aelianum auctorem arguit, qui pro λέγουσιν et ἔχουσιν sic dicere maluit et mirifice locutum esse se putavit. Quid autem Suida facias qui ἔχετον pro ἐχέτωσαν dictum esse opinatur et Interpretibus persuasit qui *Dicant hoc — habeantque consentientem* verte-

runt. Certum est neque ἔχετον pro ἐχέτωσαν dici posse, et ἐχέτων, quam formam pueri sedulo edidicimus, in grammaticorum cerebris esse natum, et in Graecorum scriptis nusquam apparere. Suidas igitur de nihilo comminiscitur ἔχετον pro ἐχέτωσαν dici et novo exemplo ostendit Graeculis in tali re credi non debere:

οὕτως αὐτοῖς ἀταλαιπώρως ἡ γραμματικὴ διέκειτο.

Forma ἐραςά a scribis obscurata admonet me versiculi Callimachei apud Bentl. Fragm. XXXVI.

Δαίμονες εὐυμνότατοι, Φοῖβέ τε καὶ Ζεῦ, Διδύμων γενάρχαι.

ubi in aliis γενάρχα scribitur »*numero singulari ut ad solum Iovem referatur*", ut scribit Bentleius, qui γενάρχαι probat. Verum est γενάρχα, sed ultima producta numero *duali*.

Quod Mercurius p. 318. D. pronuntiat κήρυγμα in eo Iulianus non illepide imitatus est carmen antiquum, quo in ludis Olympicis praeco utebatur. Hinc parata emendatio est primis versibus. Editur:

Ἄρχει μὲν ἀγὼν | ὁ τῶν καλλίςων
ἄθλων ταμίας | καιρὸς δὲ καλεῖ
μηκέτι μέλλειν.

in Vossiano est: ἀγώνων καλλίςων, vera lectio est: ἀγὼν τῶν καλλίςων ἄθλων ταμίας, ut apparebit ex iis quae annotavimus ad Philostrati libellum περὶ Γυμναςικῆς p. 38 sq. Etiam in reliquis passim vitiata antiqua scriptura aut ex indiciis libri Vossiani aut ex ingenio redintegranda est. Primum pro:

ἀλλ' ἀκούοντες | τὰν ἡμετέραν
κήρυκα βοὰν | οἱ τὸ πρὶν βασιλεῖς

suadente metro rescribe ἀλλὰ κλύοντες et οἱ πρὶν βασιλῆς, quo ducit librorum scriptura βασιλῆες. Tum pro:

ἴτ' ἐς ἀντίπαλον ἵςατε κρίσιν,

optime nobis reddidit Vossianus ἵςασθε κρίσιν, quod simul sententiam restituit et metrum. Quod dederat scriba ἵςασθαι κρίσιν statim ipse correxit supra αι scribens ε. Nihil horum Spanhemius enotavit. Rectissime autem dicitur ἵςασθαι εἰς κρίσιν, quemadmodum ἵςασθαι εἰς ἀγῶνα, et sim. Caeterum animadvertendum est Iuliani versus anapaesticos esse monometros, non dimetros, in quibus singulis contra antiquam horum numerorum legem Iuliano ignotam ultima syllaba arbi-

tratu poëtae aut producitur aut corripitur. Iulianus igitur pro spondeo trochaeum, pro anapaesto tribrachyn securus ponit et versiculos pangit istiusmodi:

ἔθνεα πολλὰ | δουλωσάμενοι

et: ἴτ' ἐς ἀντίπαλον | ἵϛασθε κρίσιν

et: ὄμμασι τερπνὰ | μαλακάς τε φέρειν

neque se suspicatus est violare legem metricam quam a Veteribus diligenter ubique observatam permultis post Iulianum saeculis animadvertit Bentleii acumen: vid. Epist. ad Millium p. 26, et Respons. ad C. Boyleum p. 73 sqq. Lennepii.

In iis quae continuo sequuntur p. 319. B. pro θέμενος βιοτῆς in Vossiano et Marciano est θέσθε βιοτῆς, quod non est abiiciendum nam continet intus veram lectionem θέσθαι βιοτῆς sic restituendam:

οἷς τε φρόνησιν | τέλος ὀλβίϛης
θέσθαι βιοτῆς | οἷς τ' ἀντιβίους
κακὰ πόλλ' ἔρξαι | καὶ χρηϛὰ φίλους
τέκμαρ βιότου | νενόμιϛο καλοῦ.

Nunc demum omnia optime composita sunt et aptissime coalescunt: οἷς τε — οἷς τε — τέκμαρ βιότου νενόμιϛο. Ubi prius οἷς τε (scriptum de more οἷϛε) in οἵ τε depravatum est, nihili Graeculus θέσθαι (θέσθε) in θέμενοι refinxit nil curans quomodo haec caeteris aptarentur. Eadem sententiae forma in sqq. quoque instauranda est. Vossianus enim exhibet: νενόμιϛο καλοῦ θ' ἡδίϛην ἀπόλαυσιν ἔχειν: editur: νενόμιϛο καλοῦ καὶ ὅθ' ἡδίϛην, sed tu sic scribe:

νενόμιϛο καλοῦ. | οἷς θ' ἡδίϛην
ἀπόλαυσιν ἔχειν | . . . . ἐφάνη
μακαριϛότατον.

quae proximis similia commodissime decurrunt, ut in Mercurii praeconio nihil prorsus supersit difficultatis. Quinque priores versiculi et duo ultimi videntur esse antiqui ex ipso vetusto praeconis Olympici carmine depromti. Caeteri non sunt elegantissimi, sed Iulianus non optimus poëta meliores pangere non poterat.

Non habet Graecum colorem oratio p. 320. A: ὥϛε τὴν μὲν ὅσον οὐ πώποτε ἄλλη πόλις ἐβασίλευσε βασιλεύειν, namque in hac compositionis forma elegans ellipsis perpetua est, quae in

hunc modum restituenda: *ὅσον οὐ πώποτε ἄλλη πόλις βασιλεῦσαι*, resecto verbo finito *ἐβασίλευσε*, quod natum esse suspicor ex sq. infinitivo vitioso scripto ΒΑΣΙΛΕΥΣΕ pro ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΙ, ex quo quum nescio quis *ἐβασίλευσε* effinxisset necessarium infinitivum addidit de suo.

Duplici errore edidit Spanhemius p. 320. B: *ἐν δὲ τῇ τοσαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ πόλει γεινάμενος*, ubi imperite sprevit *γενόμενος* a Vossiano oblatum (ut paulo ante recipere debuerat: *ἐμοὶ μὲν* — *γενέσθαι συνέβη*, pro *γείνασθαι*) et pro *τοσαύτῃ*, ne bis idem diceretur, *τοιαύτῃ* dare debuerat. Non meminit inter *γείνασθαι* et *γενέσθαι* tantundem interesse atque inter *genuisse* et *genitum* (*natum*) *esse.*

Non est sanum quod legitur p. 321. C: *Ἀλέξανδρος Αἴγυπτον παρῆλθε θεωρῶν*, requiro *περιῆλθε.*

Manifesto errore scribitur p. 320. C: *τὰ μαχιμώτατα τῷ Δαρείῳ πρότερον ὑπακουόντων ἐθνῶν*, quantocyus corrige: *τὰ μαχιμώτατα τῶν Δαρείῳ πρότερον ὑπακουόντων.*

Revoca pronomen necessarium pag. 321. D: *ἀναγκάσεις με λέγειν ὅπως* (*σὺ*) *μὲν ἐχρήσω πικρῶς Θηβαίοις, ἐγὼ δὲ τοῖς Ἐλβετίοις φιλανθρώπως.* Nullo modo in illa oppositione *σύ* omitti potuit.

Perspicuum est *τὸ* in *τοῦ* mutari oportere p. 322. B: *ἐχρῆν δὲ μάλιςα μὲν ἀμφοῖν φείδεσθαι* — *πλέον δὲ τὸ* (imo vero *τοῦ*) *τἀμὰ διασύρειν.* Simillimus locus est p. 325. D. *τοῦ διασύρειν μὲν τὰ τῶν ἄλλων ἔργα ἀφέξομαι*, nam plane idem significat in talibus *φείδομαι* et *ἀπέχομαι.*

Vide mihi Spanhemii *ἀκρισίαν* qui p. 322. D. edidit: *ἄλλοι μὲν κατειργάσαντο, Κράσσος καὶ Λούκιος, τοὔνομα δὲ καὶ τὴν ὑπογραφὴν ἔσχε Πομπήϊος*, quum olim rectissime *τὴν ἐπιγραφήν* legeretur, quod diserte in Marciano Codice scriptum est. Etiam si in omnibus libris *ὑπογραφήν* legeretur, tamen et ex rei natura et ex certo loquendi usu unusquisque perspicere potuisset *ἐπιγραφήν* a Iuliano scriptum esse. Non fugit ea res Wyttenbachium, qui in Epist. Crit. p. 31. *ἐπιγραφήν* et aliorum testimoniis munivit et ipsius Iuliani verbis p. 323. B: *ἀλλοτρίαις ἐπεγράφησαν πράξεσιν.* Natum est hoc dicendi genus ex more Romanorum apud quos nomen illius qui aedem sacram dedicavisset in fastigio inscribebatur,

ut perspicuum facit Iulianus ipse p. 323. A. *ὥσπερ ἐν πολιτικαῖς οἰκοδομίαις ὑπ' ἄλλων καταβληθείσαις καὶ ἐπιτελεσθείσαις ἕτερος ἄρχων ἐπεγράφη μικρὰ κονιάσας τὸν τοῖχον*, id quod in Capitolio usu venit: vid. Tacit. Histor. III. 72.

Apud Graecos *ἐπιγράμματος τυχεῖν* dicuntur quibus statua cum inscriptione ponitur, cuius rei memorabile exemplum est apud Iulianum p. 8. C, qui de Constantio haec refert: *βασιλεὺς γὰρ ὢν καὶ κύριος πάντων ϛρατηγὸς ἐκείνων (τῶν Ἀθηναίων) ἠξίου καλεῖσθαι καὶ τοιαύτης εἰκόνος τυγχάνων μετ' ἐπιγράμματος ἐγάνυτο πλέον ἢ τῶν μεγίϛων τιμῶν ἀξιωθείς*. Eodem sensu usus est Iulianus verbo *ἐπιγράφω* p. 267. B: *οὐκ ἀλλοτρίοις ἐμαυτὸν ἔργοις ἐπιγράφων, τῷ θεῷ δὲ — προσανατεθεικὼς ἅπαντα.*

Spanhemius igitur vitiosum *ὑπογραφήν* imperite e Vossiano libro ne admonito quidem lectore recepit: quanto melius ex eodem libro *Κράσσοι καὶ Λούκιοι* pro vulgatis *Κράσσος καὶ Λούκιος* Iuliano reddidisset.

Quod scribit Iulianus p. 323. B. *εἰ κεκράτηκας Πομπηΐου δακτύλῳ κνωμένου*, *qui digito caput scalpebat*, sumtum est ex Plutarchi vita Pompeii cap. 48, et quod addit: *καὶ τἆλλα ἀλώπεκος μᾶλλον ἢ λέοντος* respicere videtur iocosum dictum vetus in Spartanos:

οἴκοι λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ δ' ἀλώπεκες.

Post pauca p. 323. D. ubi editur: *Πέρσαι καὶ καλῶς καὶ φρονίμως πανταχοῦ παρεσκευασμένοι*, recipe e Vossiano: *Πέρσαι δὲ πανταχοῦ καλῶς καὶ φρονίμως π.*

Impeditus est locus et lacunosus, ut suspicor, p. 234. B. *τούτων δὲ αὐτῶν ὀλίγον ἔθνος, Αἰτωλοὺς λέγω τοὺς παροικοῦντας ὑμῖν, οὓς φίλους ἔχειν — ἐποιήσασθε περὶ πολλοῦ, πολεμωθέντας δὲ ὑμῖν — οὐκ ἀκινδύνως ὑπακούειν ὑμῖν ἠναγκάσατε.* Non sunt haec apte composita, ut vides: pro *οὓς φίλους ἔχειν* in Vossiano est: *οἳ φίλους μὲν ἔχειν*, quo nihil iuvamur. Aliquid dicet Iulianus si *οὓς* (vel *οἳ*) deleveris, sed probabilius est nonnulla desiderari. Praeterea rescribendum *τοὺς παροικοῦντας ἡμῖν*, nempe *Macedonibus*. Lepide Interpres: »*Aetolos dico*, qui vestram Italiam contingunt," qui non videtur recordatus esse,

ὅτιὴ μάλα πολλὰ μεταξὺ
οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχήεσσα.

Non intellexit Spanhemius p. 324. B. quum ex Codice Voss. pro *εἰ δὲ πρός* in margine *οἱ δὲ πρός* enotaret, se ipsam Iuliani manum tenere. Sine mora enim recipiendum: *Οἱ δὲ πρὸς τὸ γῆρας τῆς Ἑλλάδος — μόγις ἀρκέσαντες τίνες ἂν ἐγένεσθε εἰ κτέ.*

Obiter emenda p. 324. D. *ἐγὼ δ' ἐν οὐδὲ ὅλοις ἐνιαυτοῖς δέκα*, pro *δὲ οὐδὲ ἐν ὅλοις*, nam certa et perpetua in talibus haec verborum compositio est, quae saepius et apud alios et apud ipsum Iulianum recurrit. Post pauca corrige: *εἶτ' ἐμοὶ τολμᾷς ἀμφισβητεῖν, ὃς — ἔργα ἔπραξα τηλικαῦτα.* Editur *εἶτά μοι.*

Expunge importunum *δέ* p. 325. A. *ὥςε τὴν μνήμην — ὅμως [δὲ] συμπαραμένειν τῷ βίῳ.*

Sine cunctatione p. 325. C: *ἐπεὶ δὲ εἴρητο καὶ τούτῳ ςρατιωτικώτερος ὁ λόγος* e Vossiano recipiendum adverbium *ςρατιωτικώτερον.* Deinde expunge *τι* in verbis: *ἀφεὶς τὸ λέγειν [τι] περὶ τῶν ἀλλοτρίων· Ἐγὼ δέ, εἶπεν.* Tum *οὑτοσὶ* pro *οὗτος* repone in his: *ὥσπερ ὁ γενναῖος οὑτοσὶ Ἀλέξανδρος.*

Expunge unam litterulam p. 326. A: *περὶ τὸ Ἀκτικόν*, nam *Ἄκτιον* genuinum est.

Quod modo vidimus pronomen *τι* moleste abundare, idem incommode abest p. 326. C. ubi supple: *ἐπικτᾶσθαί (τι) πάντως αὐτῇ διενοήθην.*

Ubi dicit Augustus p. 326. C: *Ὅρια δὲ διττὰ ὥσπερ ὑπὸ τῆς Φύσεως ἀποδεδομένα Ἴςρον καὶ Εὐφράτην ποταμοὺς ἐθέμην*, offendo in *ἀποδεδομένα.* Nihil est enim: *ἡ φύσις τὰ ὅρια ἀποδίδωσι.* Quid ergo requiritur? Nempe *ἀποδεδειγμένα.* *Natura ipsa fines constituit* Graece sonat *ἡ Φύσις τὰ ὅρια ἀπέδειξεν*, idque ipsum requirit sententia.

Elegans ellipsis inscite a Graeculo expleta est p. 326. D. in verbis: *πολέμους ἐκ πολέμων ἑαυτοῖς ὥσπερ οἱ Φιλοπράγμονες δίκας [μελετῶσι] κατασκευάζοντες.* Alienum est ab huius loci sententia *δίκας μελετῶσι.* Resecto additamento apparet Iulianum hoc dicere: *ὥσπερ οἱ Φιλοπράγμονες δίκας [ἐκ δικῶν ἑαυτοῖς παρασκευάζουσιν].*

Recipe ex Vossiano articulum p. 327. B: *ᾐτιᾶτο δὲ (τὸ) γῆρας* et post pauca *τε* pro *δέ* in verbis: *ὑπό τε τῆς οἴκοι — τυραννίδος καὶ τῆς τῶν Γετῶν ὕβρεως*, et p. 327. D. *ἑτοιμότερον αὐτὸ ποιοῦσιν* pro *ἑτοιμοτέρους αὐτούς.*

Exciderunt nonnulla pag. 329. A. inter *φόρους γὰρ ὥσπερ ἐτετελέκει* et *καὶ πρὸς τὴν Τρυφὴν ἀφεώρα*, ut unicuique statim perspicuum erit. Tum *αὕτη* repone pro *αὐτοῦ* in sqq. *πόρρω δὲ εἱςήκει τῶν θεῶν αὕτη περὶ τὰ πρόθυρα τῆς Σελήνης*, et *ὅλος* pro *ὅλως* in his: *ὅλος πρὸς ἐκείνην βλέπων οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ περὶ τῆς νίκης*,- quae negligentius a Iuliano composita sunt, qui neque *ὅλος* — *βλέπων* cum *ἔμελεν αὐτῷ* debebat coniungere neque *περί* addere, quam praepositionem nemo veterum verbo *μέλειν* addidit umquam. Ne *ὅλος βλέπων* quidem bene habet, nam veteres *ὅλος εἰμί* vel *γίγνομαι πρός τι* dicebant. Sed de Iuliani vitiosa dictione alibi erit dicendi locus.

Quem locum supra emendavimus ex p. 329. C. *ἣν οὗτος προεκτήσατο χώραν*, et *προσεκτήσατο* reponendum esse admonuimus, sciendum est diserte *προσεκτήσατο* in Marciano Codice exstare. Idem liber pro *ἴσως* (*ἴσος*) *οὐκ ἂν ἀπεικότως νομιζοίμην* dedit: *ἴσως ἂν οὐκ ἀπεικότως*, unde *ἂν οὐκ* recipiendum pro *οὐκ ἄν*. *Ἴσος* enim voculam *ἂν* trahit ad sese, quoniam in eo vocabulo pondus est. Nihil ponderis est in *οὐκ ἀπεικότως*, itaque non est illa particulae *ἂν* iusta sedes.

Periit manifesto pronomen relativum p. 329. C: *τί δέ εἰσιν οὓς λέγεις Ἀδώνιδος κήπους; (οὓς) αἳ γυναῖκες, ἔφη, τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀνδρὶ φυτεύουσι κτέ.* Vulgata lectio, in qua *οὓς* omissum est, quod neque in Codd. comparet, nullo modo intelligi potest. Tum recipe ex Vossiano *χλοήσαντα* (Marcianus *χλοΐσαντα*) pro *χλωρήσαντα*.

Vehementer nos sciolus ludificatur p. 330. D. ubi Silenus ad Alexandrum ita dicit: *αὐτὸς οὖν, εἶπεν, ἡττήθης σεαυτοῦ πολλάκις.* quem Alexander redarguens scilicet: *ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτοῦ, εἶπεν, κρατεῖν καὶ ἡττᾶσθαι ὁμωνύμως (λέγεται).* Addendum est enim verbum *λέγεται*, ut loci sententia constet. Lepide traducit in his Alexandrum *Περιπατητικῶν παρακουσμάτων γέμοντα*, ut paulo ante scite de eo dixerat. Pessumdedit venustatem loci Graeculus, qui post *πολλάκις* de suo inseruit; [*ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τοιούτου τὸν νοῦν ἢ τὰς φρένας ἧττω καὶ χείρω ποιήσας*] quae nunc pro Iulianeis leguntur. Vel dicendi genus abiectae aetatis Graeculum arguit: *ποιήσας τὸν νοῦν ἢ τὰς φρένας ἧττω καὶ χείρω ὀργῆς ἢ λύπης* bellissima sunt, ut

vides. Praeterea si Silenus tam multis explicuisset quid esset *αὐτὸς ἑαυτοῦ ἡττήθης*, non potuisset Alexander respondere *ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτοῦ κρατεῖν ἢ ἡττᾶσθαι ὁμωνύμως λέγεται*. Reddamus igitur censeo Graeculo suam interpretationem, qua demum expuncta Iuliani locus intelligi poterit et rectissime procedet.

Uterque Codex recte p. 331. B. pro *ἐξεπόρθουν τὴν πόλιν* exhibet *ἐξεπόρθησα*.

Abesse non potest vocula *γε* p. 331. B. ubi quum Silenus dixisset: *σὺ μὲν γὰρ ἔκεισο — ὀλιγοδρανέων, οἱ δὲ ἠγωνίζοντο καὶ ἐνίκων*, Alexander concitate respondet: *ἡγουμένων (γ') ἡμῶν*. Tolle voculam restrictivam, quae abest a libris, et Alexander nihil dicet.

Vide mihi quam indiligenter Spanhemius Iuliani orationem constituerit p. 331. B. Ad Alexandri verba, quae modo correximus: *ἡγουμένων γ' ἡμῶν* subsannans Silenus haec ei occinit: *πῶς; οἵγε ἐφέρεσθε μικροῦ νεκροί*; Haec est sana et integra lectio, quae in Vossiano et Marciano servata est. Spanhemius edidit: *πῶς σοίγε ἐφέπεσθαι μικροῦ νεκρῷ; πῶς οἵ γε φέρεσθαι μικροῦ νεκροί*, bis apponens eadem verba diversis modis vitiata: deinde ipsam Iuliani manum omni mendo vacuam in margine apposuit. Hoc vero est boni Editoris officio fungi!

In vicinia iterum pro *τὸ πρωτεύειν τῶν ἐμαυτοῦ*, quod sensu vacuum est, uterque Codex veram lectionem servavit *τῆς ἐμαυτοῦ*.

Pag. 332. A. pro *ἠδυνήθης* et *ἐδυνάσθης* bis Marcianus *ἐδυνήθης* exhibet, quod recipiendum esse arbitror. Praeter Xenophontem nemo utitur forma *ἐδυνάσθην*.

Pag. 332. B: *τῶν διαθηκῶν ἀκροασάμενοι μισθὸν ἑώρων τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῖς οὐ τὸν τυχόντα προσγεγραμμένον*. Duo Codices consentiunt in *οὕτοι τὸν τυχόντα*, deinde Vossianus *προσεγγεγραμμένον* habet, Marcianus *ἐγγεγραμμένον*, quorum illud rectius.

Post pauca egregia lectio ex utroque Codice recipienda *ὁ κοροπλάθος* pro *ὁ κοροπλάστης*. Haec est enim sequiorum forma, illa veterum Atticorum, de qua Moeris annotarunt et Timaeus, et ad utrumque eruditissimus Editor.

Insere necessarium *καί* p. 333. A: *ἡττήθης οὖν (καὶ) σὺ*

τῶν ἀγεννεςέρων, et egregiam Vossiani libri lectionem amplectere: *ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων εἶχέ σοι χώραν τὰ σκώμματα* pro: *ἀλλ' ἀπ' ἐκείνων ἔχε σὺ κατὰ χώραν τὰ σκώμματα*, quae Petavio videbantur significare: »*tu ab istis deridendis abstineto.*" Vera lectio significat: »*sed in illis erat tibi iocandi materies*, multa erant in illis, quae lepide traducere posses, *πρόσεχε δὲ νῦν* (sic recte Voss. pro *νοῦν*) *ὅπως ἀντιλήψῃ τοῦ Μάρκου*. Facile est ad intelligendum unde vulgatae lectionis vitium natum sit. Confundi solent ΣΥ et ΣΟΙ. Itaque ubi incidit Graeculus corrector in hanc scripturam *ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων εἶχε σὺ χώραν τὰ σκώμματα* medicinam quaerere coepit, et, ut isti solent, vitii sedem reperire non potuit. Venit ei in mentem locutionis *ἔχειν κατὰ χώραν* pro *ἡσυχίαν ἄγειν*, quamobrem *ἔχε σὺ κατὰ χώραν* dedit, quibus verbis *ἀπ' ἐκείνων* utcumque accommodavit.

Pag. 334. A. verba *ὥσπερ ὑπὸ πύκτου δεξιοῦ πληγείς* sumta sunt ex Platonis Protagora p. 339. E.

Marcianus solus verum servavit p. 334. C: *περὶ δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀπόφασιν ἔχων*, imo vero *ἔχω*, quod etiam sine Codice facile reperiri potuisset.

Ut solent in libris *παῖς* et *πᾶς*, *παισίν* et *πᾶσιν* inter se permutari, sic in Vossiano peccatum est p. 334. D. nam pro: *παισί τε γὰρ νόμιμον ἐπιτρέπειν τὰς διαδοχάς*, inepte ac sine sensu exhibet: *πᾶσι τὲ γάρ*.

Pag. 335. A. pro *μακρότερα ἀπολογούμενος* in Marciano est *μακρότερον*, vitiose. Notandus error est et alibi apud Iulianum et alios corrigendus. Facile error nascitur in Codd. *ο* with *τρ'* above scribitur pro *-ότερα* vel *-ότερον*, sed nusquam optio dubia esse potest. Ut enim *πολλὰ λέγειν* dicitur, sic et *μακρά*, *βραχέα*, *ἀληθῆ*, *ψευδῆ*, *δίκαια*, *ἄδικα λέγειν*, unde consequitur ut *πλείω λέγειν*, sic *μακρότερα*, *δικαιότερα* sim. *λέγειν* dicendum esse.

Post pauca ex utroque Codice legendum: *ἀνακαγχάσας οὖν ὁ Σειληνὸς μέγα· Ἀλλ' ἢ τραπεζίτης εἶναι, ἔφη, θέλων ἐλελήθεις σεαυτὸν ὀψοποιοῦ καὶ κομμωτρίας βίον ἔχων*, nisi quod pro *ἔχων* ex Graecorum usu requiro *βίον ζῶν*.

Praeterea uterque liber optime dedit *ἥ τε κόμη τό τε εἶδος*, quae sunt Homeri verba, ut supra ostendimus.

Pag. 336. A. recte emendant προαγορεύοντα πᾶσι pro προσαγορεύοντα. Multis aliis apud Iulianum locis stulte legitur *salutare* (προσαγορεύειν) pro *edicere* (προαγορεύειν), quamquam nusquam est dubia optio.

In Codice Marciano omissa sunt ea omnia quae leguntur inter πρὸς τὴν Ἀσωτίαν ἀπήγαγεν et Ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ. Cur omissa sint luce clarius est. Ferre non poterant Christiani convicia, quibus sua sacra Iulianus illo loco insectabatur, itaque eum locum resecuerunt. Haec ipsa causa est cur in Codice Vossiano folium unum rescissum sit: quod qui postea explevit odiosum locum et ipse omisit. Scriba Marciani Codicis ad p. 336. A. ubi Constantinus exagitatur, iratus adscripsit: ὅρα τὸν ἀλιτήριον οἷα φησὶ κατὰ τοῦ μεγάλου κωνςαντίνου, et passim eodem modo in Vossiano libro lectores in margine maledicta in Iulianum evomunt, quae satius est cum risu contemnere. Nondum sciebant illorum temporum Theologi quam esset bono viro et Christiano indignum tam intemperanter debacchari et istiusmodi maledicta auctoribus suis in capita recidere.

Nos non tantum ista convicia et petulantiam aequissimo animo ferimus, sed etiam si quid in iis a scribis peccatum est quo minus appareat Iuliani in Christianos acerbitas, sedulo id in integrum restituemus. Ubi Mercurius sic pronuntiaverat: πορεύεσθε οὖν ὅποι φίλον ἑκάςῳ ὑπὸ θεοῖς ἡγεμόσι (nam sic e Cod. Voss. scribendum) βιωσόμενοι τὸ ἐντεῦθεν, alius ad alium Deum se applicuit, ὁ δὲ Κωνςαντῖνος — ἐγγύθεν τὴν Τρυφὴν κατιδὼν ἔδραμε πρὸς αὐτήν. Ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα μαλακῶς — πρὸς τὴν Ἀσωτίαν ἀπήγαγεν. In mediis, quae omisi, emenda καλλωπίσασα pro καλλωπήσασα. Deinde haec continuo sequuntur: ἵνα καὶ τὸν υἱὸν εὑρὼν ἀναςρεφόμενον καὶ προαγορεύοντα πᾶσιν· Ὅςις φθορεύς, ὅςις μιαιφόνος — ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῳῒ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρόν. Creduntur haec significare: »*Quo in loco ille etiam fi*»*lium suum reperit morantem omnibusque haec denunciantem.*" sed in his gravissimus error a scriba commissus est, quem multis indiciis deprehendere et manifesto deprehensum evidenti correctione tollere poteris. Quem tandem *filium suum* Constantinus apud Luxuriam morantem reperire potuit? nam

Constantinus filios tres secum in Deorum coetum adduxerat, vid. p. 315. D. ὁ Κωνςαντῖνος δὲ παρῆλθεν εἴσω — εἶτα μετ' αὐτὸν τὰ παιδία. et, ne Iulianum sui oblitum esse putes, vide quae continuo sequantur p. 336. B: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας. Non metuo ne quis existimet quartum Constantini filium dici, Crispum, ex Minervina concubina susceptum et ex Faustae novercae calumniis nefario scelere a Constantino interemtum. Audiamus autem quid ille Constantini filius palam omnibus edicat, si forte eum agnoscere possimus: Ὅςις φθορεὺς, ὅςις μιαιφόνος — ἴτω θαρρῶν. ΑΠΟΦΑΝΩ γὰρ αὐτὸν καθαρόν. κἂν πάλιν ἔνοχος τοῖς αὐτοῖς γένηται ΔΩΣΩ — καθαρῷ γενέσθαι. Cuius haec oratio est? Quis solus ita locutus est? Maledictis Iuliani φθορεύς et μιαιφόνος substitue aliud nomen, ἁμαρτωλός verbi causa, et punctum temporis dubitare non poteris. Nempe Christi haec oratio est omnes ad peccatorum poenitentiam magna voce vocantis. Paratae erant in haec Ethnicorum calumniae paratumque παράκουσμα, quo haec in atrocissimum crimen detorquerentur. Audi ad haec luculentum Celsi testimonium Ethnicorum προρρήσεις in rebus sacris cum Christianorum sacrorum praefatione comparantis apud Origenem contra Cels. III. p. 147: Οἱ μὲν γάρ, inquit, εἰς τὰς ἄλλας τελετὰς καλοῦντες προκηρύττουσι τάδε· Ὅςις χεῖρας καθαρὸς καὶ φωνὴν συνετός. καὶ αὖθις ἕτεροι· Ὅςις ἁγνὸς ἀπὸ παντὸς μύσους καὶ ὅτῳ ἡ ψυχὴ οὐδὲν σύνοιδε κακόν, καὶ ὅτῳ εὖ καὶ δικαίως βεβίωται. quibus Christianam hanc πρόρρησιν opponit: Ὅςις ἁμαρτωλὸς, ὅςις ἀσύνετος, ὅςις νήπιος καὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ὅςις κακοδαίμων τοῦτον ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ δέξεται. Ex iis quae continuo addit Celsus apparet quibus haec calumniis obnoxia essent apud eos qui novam religionem aut contemnerent aut odissent: τὸν ἁμαρτωλὸν ἄρα, inquit, οὐ τοῦτον λέγετε τὸν ἄδικον καὶ κλέπτην καὶ τοιχωρύχον καὶ φαρμακέα καὶ ἱερόσυλον καὶ τυμβωρύχον, τίνας ἂν ἄλλους προκηρύττων λῃςὰς ἐκάλεσεν; Eodem colore ac specie Iulianus quum Christianam πρόρρησιν significare vellet ita dixit: Ὅςις φθορεὺς, ὅςις μιαιφόνος, ὅςις ἐναγὴς καὶ βδελυρὸς ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῳῒ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρόν. Iterum nunc quaero: cuius tan-

dem haec oratio est? quem tandem Constantinus audire potuit haec *προαγορεύοντα πᾶσιν?* Non hercle filium suum, sed neminem alium praeter ipsum Christum, qui solus ex omnibus sic *προαγορεύειν* potuit: ΑΠΟΦΑΝΩ *αὐτὸν καθαρὸν καὶ* ΔΩΣΩ *καθαρῷ γενέσθαι.* Ubi hoc mihi dederis videndum erit nobis an veram lectionem ex scriptura librorum elicere possimus. In verbis *ἵνα καὶ τὸν υἱὸν εὑρὼν ἀναςρεφόμενον καὶ προαγορεύοντα πᾶσιν* vitii sedes est in TON ΤΙΟΝ. Fieri non potest ut Iulianus Christum, de quo eum haec dicere palam est, appellaverit *τὸν υἱόν.* Ne attigissem hoc quidem, nisi me advertisset Iuliani locus e libro quem contra Christianos scripsit servatus apud Cyrillum c. Iul. V. p. 159. fin. *Εἰ γὰρ οὐδένα θέλει (ὁ θεὸς) προσκυνεῖσθαι, τοῦ χάριν τὸν Υἱὸν τοῦτον προσκυνεῖτε; ὃν ἐκεῖνος ἴδιον οὔτ' ἐνόμισεν* (leg. *ὠνόμασεν*) *οὔθ' ἡγήσατο πώποτε, — ὑμεῖς δὲ οὐκ οἶδ' ὅθεν ὑποβλητὸν αὐτῷ προστίθετε.* Sed in Christianos scribens ita loqui potuit, quibus ita solemne esset dicere, in alio libro si ita dixisset nemo quid diceret intelligere potuisset. Circumspicienda igitur nobis est vocabuli corrupti simplex et evidens emendatio, ut simul appareat quo pacto vulgata scriptura nata sit et olim veram lectionem expulerit. Lucem afferet palaeographica observatio: *υἱός* scribebatur in libris antiquissimis noto compendio ΤC̅, ut ΘC̅ pro *θεός*, KC̅ pro *κύριος*, similiaque multa. Itaque ΤN̅ pro *υἱόν* scribi solebat, unde factum est ut *ὗν* et *υἱόν* perridicule inter se permiscerentur, cuius rei exemplum unum expromam. Apud Suidam v. *ζωπυρήσεις* affertur versus Aristophanis (Lysistr. vs. 682.) sic scriptus in omnibus Codd.:

Εἰ *μὴ τὼ θεὼ ζωπυρήσεις λύσω τὸν ἐμαυτῆς υἱόν.*

sed verum est:

εἰ νὴ τὼ θεώ με ζωπυρήσεις λύσω τὴν ἐμαυτῆς ὗν.

tenemus correctorem *ἐπ' αὐτοφώρῳ* qui quum ΤΝ male legisset *υἱόν* pro *ὗν*, *emendavit*, si Musis placet, *τὸν ἐμαυτῆς υἱόν*, pro *τὴν ἐμαυτῆς ὗν.* Similes in eadem re errores annotavimus in *Variis Lectt.* Itaque ex antiqua scriptura *εὑρὼν* TONT̅N una tanta literula leviter mutata TONI̅N emicat vera lectio *εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν.* Perpetuo enim veterum scribarum more IC̅, IT̅ et IN̅ scribuntur pro Ἰησοῦς, Ἰησοῦ et

Ἰησοῦν. Viden quanta luce nunc locus splendeat: εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν — προαγορεύοντα πᾶσιν· Ὅςις φθορεὺς, ὅςις μιαιφόνος — ἴτω θαῤῥῶν. ΑΠΟΦΑΝΩ γὰρ αὐτὸν τουτῳὶ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρόν. Ex ea emendatione statim nova nascitur in iis quae sequuntur: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας, nam quis non videt legendum esse: σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῷ, id est τῷ Ἰησοῦ. Pronomen αὐτῇ neque per loci sententiam neque per verborum compositionem ad τὴν Ἀσωτίαν referri potest. Simul atque constat verum esse εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν προαγορεύοντα πᾶσιν sequitur eodem referri ea quae statim subiiciuntur: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῷ, quibus significanter haec adduntur συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας. Reliqui Principes applicuerunt sese alius ad alium Deum, Constantinus solus οὐχ εὕρισκεν ἐν θεοῖς τοῦ βίου τὸν ἀρχέτυπον (p. 336. A.). Itaque ad *Mollitiem* (τὴν Τρυφήν) se convertit, quae eum deliciis multis in victu cultuque diffluentem ad *perditam Luxuriam* (τὴν Ἀσωτίαν) deduxit, ubi Iesum invenit facinorosis omnibus veniam scelerum ac flagitiorum omnium pollicentem, ad quem se lubentissime applicuit tres secum filios e Deorum coetu abducens. Satis haec, ut opinor, perspicua sunt, et ex Iuliani persona aptissime, ne dicam verissime, dicuntur. Insectatur Iulianus Constantinum non quod luxuriae se dedidit, sed quod Christianam religionem amplexus est spretis ac desertis Diis, quibus imperium Romanum stetisset. Non obscure arguit quid eum potissimum ad id faciendum permoverit. Nempe illud ipsum quod in celebrato Zosimi loco scriptum est II. 29. p. 94. sq. Constantinum conscientiae stimulis agitatum a Christianis audivisse πάσης ἁμαρτάδος ἀναιρετικὴν εἶναι τὴν τῶν Χριστιανῶν δόξαν καὶ τοῦτο ἔχειν παράγγελμα τὸ τοὺς ἀσεβεῖς μεταλαμβάνοντας αὐτῆς πάσης ἁμαρτίας ἔξω παραχρῆμα καθίστασθαι, idque arripuisse Principem et ad Christianos ea spe transiisse. Planissime idem Iulianus affirmat, cuius testimonium duobus mendis obscuratum nemo adhuc satis diligenter audivit aut intellexit. Magno irarum aestu Zosimum testem plurimi conati sunt destruere, quos prudenti disputatione retudit Reitemeierus in annotat. ad h. l. et Sozomeni testimonio usus et nostro

Iuliani loco, sed nondum emendato, ut quantum haberet ponderis non appareret. Itaque qui cum Zosimo contendunt posthac Iulianum ἔφεδρον habebunt acrem sane ac metuendum adversarium, quem quis impudenter mentitum esse dicere poterit, sed illarum rerum ignarum fuisse et rationes temporum inepte confudisse nemo facile dicet. Molesta res est de Constantino ferre iudicium. Falsi plerique testes sunt et cupidi, tabulae corruptae aut amissae. Stant hinc adulatorum agmina, illinc infestorum hostium manus. Qui Iulianum bene novit non facile in animum inducet eum in tali re impudenter praeter animi sententiam mentiri. Non amabat Constantinum, fateor, sed quis praeter fanaticos sacrificulos Constantinum amat? Ostende, si poteris, Iulianum in alia re scientem dolo malo dixisse mendacium et falsum maledictum vel in eos quos pessime oderat coniecisse, et concedam eum nunc quoque falsi criminis Constantinum insimulare potuisse. Si non poteris, reputa id quod inter omnes constat, facinorosum hominem et superstitiosum Constantinum fuisse. Utere vel ipsis adulatoribus testibus, nihil aliud admitte quam quod isti inviti fatentur. Quam Iulianus dedit Christi πρόρρησιν· Ὅστις φθορεὺς, ὅστις μιαιφόνος — ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῳῒ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρόν, videmus omnes doctrinae Christianae esse παράκουσμα hominum angusti animi et ingenii hebetioris. Quis tamen negabit ipsius Constantini hoc παράκουσμα fuisse, quod ille facto ostendit quum vitae finem exspectarit priusquam illa aqua conspergeretur, callide scilicet existimans illa conspersione omnem simul scelerum suorum ac flagitiorum labem ablui, haud secus ac si ipsa illa verba, quibus Iulianus utitur, audivisset: ἀποφανῶ σε τουτῳῒ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρόν. Multos diu eadem superstitio tenuit. Quatuordecim saeculis et amplius post Constantini mortem scriptor Gallicus elegans et diligens, sed paulo infirmior et in superstitionem pronior, de ea re sic scripsit: *La vertu des eaux du Baptême, qu'il reçut à la fin de sa vie, est assez efficace pour en avoir lavé toutes les souillures.*" (Crévier, Histoire des Empereurs' Romains XII. p. 180.)

Aliquanto sanius sinciput Graeco philosopho fuit, qui ἰδών τινα περιρραινόμενον εἶπεν· Ὦ κακόδαιμον, οὐκ ἐπίστασαι ὅτι ὥσ-

περ τῶν ἐν γραμματικῇ ἁμαρτημάτων περιρραινόμενος οὐκ ἂν ἀπαλλαγείης οὕτως οὐδὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ, teste Diogene Laërtio Libr. VI. § 42.

His dudum scriptis cognovi lectionem *τὸν* ΙΝ̄ pro *τὸν υἱόν* Codicis Augustani auctoritate confirmari, in quo libro Heusingerus diserte ita scriptum esse vidit. Simul cognovi repertam veritatem temere repudiari ab Heylero ad Iuliani Epistolas p. 403. »*Quantumvis enim*, inquit, *infensus Redemtori censeatur Iulianus, haudquaquam ita scaevus existimandus est, ut iuxta Luxuriam illum finxerit morari, cuius vita praeceptaque luxuriae quam maxime repugnarunt.*" Itaque *τὸν υἱόν* retinet et sanissimum esse putat hoc tantum ambigens »*utrum cum Spanhemio Constantium, an cum Bleterio Tourletoque Crispum*" dici existimet.

Sed, ut vidimus, in Deorum coetum Constantinus tres liberos tenera adhuc aetate secum adduxerat, eosdemque secum *ἐκ τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς ἀπήγαγεν.* Non potuit igitur, ut opinor, Constantium simul secum adducere et eum apud *Ἀσωτίαν* commorantem reperire. De Crispo nuperrime interfecto cogitare absurdum est. Quod autem *nuperrime interfectum* esse dico, vide quo indicio collegerim. Legitur p. 315 D: *ὁ Κωνσταντῖνος δὲ παρῆλθεν εἴσω — εἶτα μετ' αὐτοῦ τὰ π α ι δ ί α.* Quod Constantini liberos *παιδία* appellat certo indicio est eum id aetatis induci quum eorum tenera adhuc aetas esset; de Crispo quia nulla mentio fit, apparet eum iam interemtum esse. Quum Crispus annos XXVI natus necaretur maximus natu e Constantini liberis decimum aetatis annum agebat, ita ut ipse cum duobus fratribus *παιδίον* adhuc esset. Res est perspicua. Cur autem ea potissimum aetas Constantini in hac veluti fabula Iuliani in scena agitur? Nempe quod circa hanc vitae partem et ipse ad Christianorum sacra transiit et filiolos (*τὰ παιδία*) secum abduxit. Itaque brevissime post Crispi caedem, unde stabilitur Iuliani sententia Constantinum conscientiae stimulis ex illa caede agitatum confugisse ad eum, qui ita diceret: *Ὅστις μιαιφόνος — ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα καθαρόν.* Quomodo igitur Crispus, qui Christianorum sacris initiatus non fuit, statim post caedem patri scelerum veniam potuit polliceri?

Restat igitur quod Heylerus contendit Iulianum non tam inique de Iesu existimare ut eum apud Luxuriam morari fingere potuerit, cuius vita praeceptaque luxuriae maxime repugnaverint. Sed facile unusquisque intelliget in quo errore Heylerus versetur. Iulianus enim non ipsi Iesu luxuriam exprobrat, sed eum cum hominibus una versari criminatur, qui luxuria deperditi et vitiis flagitiisque cooperti essent. Non est hoc novum et inauditum crimen quod in Iesum coniicitur. Ethnici omnes in ea criminatione conspirant et παράκουσμα est adeo minus mirabile, quoniam ipsius Iesu aequales Iudaei plane idem ei saepius vitio verterunt, quos saepe sapienter redarguit sed frustra. Quamquam igitur vanum et inane crimen hoc est, tamen eam speciem et colorem semper habuit ut etiam homo non maledicus nec mendax illud posset arripere. Audi modi quae Celsus (apud Origenem I. p. 47.) de Apostolis scribat: Δέκα εἶπεν ἢ ἕνδεκά τινας ἐξαρτησάμενον τὸν Ἰησοῦν ἑαυτῷ ἐπιρρήτους ἀνθρώπους τελώνας καὶ ναύτας τοὺς πονηροτάτους μετὰ τούτων τῇδε κἀκεῖσε ἀποδεδρακέναι. Similia his apud Celsum subinde recurrunt et quamquam ab Origene luculenter refutata sunt tamen evelli ex Graecorum animis opinio non potuit faecem esse plebis ac minimi pretii homines et facinorosos plerosque qui avita sacra deseruissent. Sic igitur Iulianus existimare et scribere poterat τὸν Ἰησοῦν παρὰ τῇ Ἀσωτίᾳ ἀναςρέφεσθαι, quemadmodum eum populares olim μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν καθῆσθαι καὶ συνεσθίειν solebant criminari.

His igitur de causis probanda et recipienda est lectio εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν et ab iis, qui recte cogitant, propter suam ipsius evidentiam, et a caeteris, qui librorum fidem deserere non audent, propter Codicis Augustani auctoritatem. Difficile est persuadere illis, qui libris Mss. addicti sunt, veram lectionem tam certis argumentis sine ullo librorum auxilio reperiri et constitui posse, ut Codicum auctoritas, si forte postea accesserit, repertae veritati nihil addat ponderis aut fidei. Videbo tamen an aliquem eorum manifesto exemplo in hanc sententiam pertrahere passim. Legitur apud Iulianum in Orat. VII. p. 205. D: εἰ δὲ ὥσπερ ἡμεῖς ἐν Θρᾴκῃ καὶ Θετταλίᾳ, τοξόται δὲ καὶ τὰ κουφότερα τῶν ὅπλων ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κρήτῃ καὶ Καρίᾳ

τῇ φύσει τῆς χώρας ἀκολουθούντων οἶμαι τῶν ἐπιτηδευμάτων κτέ. Pro absurdo ἡμεῖς docti homines legendum esse coniecerunt ἱππεῖς. In libris Mss. nihil est auxilii: in Vossiano quoque diserte ἡμεῖς scriptum est. Quis tamen tam plumbeus est ut de restituta vera lectione dubitet? Testem nuper reperi prudentioribus quidem plane inutilem, fortasse etiam reliquis. Apud Suidam v. Ἱππεῖς λευκοθώρακες additur καὶ παροιμία· Ἱππεῖς μὲν ἐν Θετταλίᾳ καὶ Θρᾴκῃ, τοξόται δὲ καὶ τὰ κουφότερα τῶν ὅπλων ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κρήτῃ καὶ Καρίᾳ, ad quae Bernhardy annotavit: »*Locum scriptoris, quem proverbialem esse voluit Suidas, non observavi.*" Vides nunc unde haec sumta sint. Simul vides nihil in iis inesse quod sit proverbii simile. Noli mirari, sed pro παροιμία emenda mecum παρ' ἰουλι, id est παρ' Ἰουλιανῷ.

Videturne tibi nunc prolato hoc diserto testimonio lectio ἱππεῖς pro ἡμεῖς plus habere fidei quam si ex ipso Iuliani loco recte cogitando excogitata tantum fuisset? Quod per se est evidens certiorem fidem neque requirit neque admittit. Sunt autem qui harum rerum ἀναισθήτως ἔχουσιν. Licebit, opinor, eorum qui iudicare non possunt iudicia contemnere. Ratio docet apud Iulianum τὸν ΙΝ̄ (Ἰησοῦν) legendum esse pro τὸν ΥΝ̄ (υἱόν): verum esse non agnoscunt. Liber Ms. veram lectionem offert: non admittunt. Fruantur igitur quod ament, nos post repertas fruges glandibus non vescimur.

Ad extrema usque verba errare pergit Spanhemius, qui edidit p. 336. C: Σοὶ δὲ δέδωκα (Mercurii verba sunt ad Iulianum) τὸν πατέρα Μίθραν ἐπιγνῶναι. Σὺ δὲ αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν ἔχου πεῖσμα καὶ ὅρμον ἀσφαλῆ ζῶντί τε σεαυτῷ παρασκευάζων καί, ἡνίκ' ἂν ἐνθένδε ἀπιέναι δέῃ, ἡγεμόνα θεὸν εὐμενῆ καθίστα σεαυτῷ. Loci compositio clamat pro καθίστα emendari oportere καθιστάς, namque manifestum est ζῶντί τε παρασκευάζων et ἡνίκ' ἂν ἐνθένδε ἀπιέναι δέῃ καθιστάς sibi inter se respondere. Quid Spanhemius? Repertum in Vossiano καθιστάς in marginem relegavit quum tot falsas lectiones alibi recepisset.

Subiiciam his Suidae testimonium de hoc Iuliani libro, ut eius errorem refutem. In v. Ἰουλιανός ita scribit: ἔγραψε τοὺς

καλουμένους Καίσαρας· *περιέχει δὲ τοὺς ἀπὸ Αὐγούςου* Ῥωμαίων *βασιλεῖς· ἑτέραν βίβλον περὶ τῶν τριῶν σχημάτων· καὶ τὰ καλούμενα* Κρόνια. In sqq. haec leguntur: *περὶ τοῦ* Ἐμπεδοτίμου *λέγει ὁ παραβάτης οὕτως ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις* Κρονίοις· Ἡμεῖς *δὲ* Ἐμπεδοτίμῳ *καὶ* Πυθαγόρᾳ *πιςεύσαντες κτέ.* Kusterus ad h. l. et aliis obloquitur et Casaubono, qui *Saturnalia* et *Caesares* idem opus esse putarunt. »*Sed hanc opinionem*, inquit, *refellit hoc loco Suidas, qui non solum Cronia a Caesaribus distinguit, sed etiam e Croniis de Empedotimo locum affert qui in Caesaribus non reperitur.*" Nihil est periculosius quam Suidae quidquam credere, homini indocto et negligentissimo et alias res agere solito. Suidas hunc Iuliani librum ipse oculis non usurpavit. Nihil ex illo libro apud eum enotatum est, quum permulta in eo insint, quae Suidas cupide, si libri copiam habuisset, recepisset in suam farraginem. Itaque duplici errore lapsus est: ex uno libro duos commentus est, et tamquam e Croniis Iuliani locum aliunde sumtum attulit. Quam recte idem liber et Κρόνια et Καίσαρες inscribatur ex ipso satis apparet. Iulianus ipse Κρόνια inscripsisse videtur, reliqui propter argumentum *τοὺς* Ἰουλιανοῦ Καίσαρας appellaverunt: deinde, uti fit, utraque *ἐπιγραφή* coniuncta est. Eadem est ratio libelli, quo Antiochenses perstrinxit. Ab ipso Iuliano lepide Μισοπώγων inscriptus est, a caeteris Ἀντιοχικὸς (*λόγος*) dicebatur. Nunc in libris Mss. inscribitur.

Μισοπώγων ἢ Ἀντιοχικός.

vel inverso ordine, ut in Vossiano libro:

Ἀντιοχικὸς ἢ Μισοπώγων.

Veteres duplici inscriptione uti solent, veluti Gregorius Nazianz. et Ammianus Marcellinus a Kustero laudati. Ammiani haec verba sunt: *in eos* (Antiochenses) *saeviens ut obtrectatores et contumaces volumen composuit invectivum, quod* Antiochense vel Misopogonem *appellavit.* Quibus addo testimonium Zosimi III. 11. pag. 140. librum hunc sic describentis: *ὁ δὲ ἠμύνατο* (*τοὺς* Ἀντιοχέας) *λόγον ἀςειότατον εἰς αὐτούς τε καὶ τὴν πόλιν συνθεὶς, ὃς τοσαύτην ἐν ἑαυτῷ μετ' εἰρωνείας ἔχει πικρίαν ὥςε πανταχοῦ γῆς ἤρκεσε τὰ* Ἀντιοχέων *ὀνείδη διενεγκεῖν.* Ad illum librum mox veniam.

C. G. COBET.